

INHOUDSOPGAVE

inleiding
doel
resultaat
activiteiten
personeel
communicatie
samenwerking
blik op de toekomst

♠ INLEIDING

OPPERVLAKTE SPANNING

Het natuurkundig verschijnsel dat men waarneemt wanneer het oppervlak van een vloeistof zich gedraagt als een veerkrachtige laag. Een prachtig fenomeen dat oppervlaktespanning, klein maar krachtig, flexibel maar ook fragiel. Een passende omschrijving voor het seizoen 2018.

Het leek een uitdagend groeiseizoen te worden door de extreme droogte maar de ervaring leert te vertrouwen op de veerkracht van moeder natuur en wij mochten dit seizoen dan ook weer afsluiten met een voortreffelijke oogst. Bie de Buuf heeft zich ontplooid tot een tweede huiskamer voor vele organisaties, buurtbewoners en Stadgers. Een unieke locatie in de stad waar op laagdrempelige wijze vergaderd wordt, innovatiesessies plaatsvinden, de Coöporatieve wijkraad haar eerste stappen heeft gemaakt en waar o.a. duurzame eettafelconcepten gelanceerd worden. Eén van deze concepten is ons Foodwaste restaurant i.s.m. De Culinaire vakschool, die zelfs in de prijzen viel bij de Groninger Ondernemers Challenge.

Vanuit behoefte in de wijk zijn we in het najaar van 2018 gestart met een prachtig educatief voedselproject met de Siebe Jan Bouma school en Borgmanschool vooruitlopend op de fusie van beide scholen. Onze Groning honing verteld bij steeds meer retailers in de stad en daarbuiten ons verhaal en het BioCas project zag haar eerste resultaten vertaald in prachtige textiel ontwerpen met bloemen en planten uit de tuin.

Ons stads hop project i.s.m. Baxbier brouwerij levert niet alleen een mooi product op, het bouwt ook mee aan de door het Reframe project omarmde duurzame korte voedselketen. Onze drive en ondernemende geest hebben geleid tot een grotere financiële stabiliteit maar vroeg ook het nodige van onze flexibele doch kleine organisatie.

Om blijvend en veerkrachtig met dit spanningsveld om te kunnen blijven gaan we de huidige organisatie structuur in 2019 verder ontvlechten om enerzijds de stevige basis van Toentje te behouden en anderzijds onze ondernemende activiteiten verder te ontplooiën om blijvende financiële stabiliteit te borgen.

DOEL TOENTJE

Toentje biedt een platform om armoede te verlichten door activering, voedselproductie, ontmoeting, educatie en gezondheidsbevordering.

RESULTAAT

Terugblikkend op 2018 heeft Toentje zich met hulp van haar partners, haar sociale onderneming op de kaart gezet.

- Voortreffelijke oogst van meer dan 4400 kilo groenten en kruiden voor de Stadse Voedselbank
- Bijdragen van: Stichting GSP, Emmaplein Foundation, Mamamini, Groninger Ondernemerschallenge, Voedselbank Groningen, Gebiedsteam
- Vliegwielen en voorbeeldproject van het lokale voedselbeleid
- Samenwerking met o.a. Resto van Harte, Culinaire Vakschool, Wij-Team, Gemüsewerft in Bremen, Bax Bierbrouwerij, Hanzehogeschool, Siebe Jan Bouma en Borgmanschool
- Oprichting korte keten proefbedrijf i.s.m. Hooghoudt, Graanrepubliek, Landgoud en Noordoogst Aquaponics

MIJLPALEN TOENTJE 2018

8-1	nieuwjaarslunch Het Werk
22-1	verhuur gemeente Groningen
30-1	verhuur Femke Hulsenbek en rondleiding
31-1	Filmen Coöperatieve wijkraad
1-2	Bijeenkomst Coöperatieve wijkraad
3-2	Lunch Coöperatieve wijkraad
10-2	Lunch Coöperatieve wijkraad
13-2	Verhuur Bettie Fischer
14-2	Uitwisseling Voedseltuin Erica
16-2	Toentje etentje
9-3	NL Doet NAM klust bij Bie de Buuf
9-3	Verhuur Ploni Nieboer
12-3	Samenwerkingsovereenkomst BioCas Hanze Hogeschool
22-3	Rondleiding UMCG
29-3	Kennisuitwisseling Hoptuin Veenhuizen
3-4	Start activiteiten Wij-Team elke maandagmiddag, di.wo.do.vrijdagochtend
4-4	Werkbezoek Leipzig i.h.k.v Urbane Landwirtschaft netwerk
5-4	Werkbezoek Leipzig i.h.k.v Urbane Landwirtschaft netwerk
6-4	Wijnproeverij Prolander Bie de Buuf
10-4	Toentje pitch bij de Kiwanis
11-4	Workshop bodemkwaliteit Toentje
13-4	Ploegen Toentje met paarden
13-4	Verhuur wethouder v/d Schaaf en woningcorporaties
17-4	Rondleiding aan het Wij -Team
18-4	Werkbezoek Gemeente Emmen aan Toentje
20-4	Klusdag Het Werk
20-4	Toentje uitstapje
25-4	Rondleiding Hanze Hogeschool Rural Urban Relations
25-4	Bezoek van het Kansfonds
28-4	GSP meewerkdag bij Toentje
3-5	Rondleiding Hanze Hogeschool Rural Urban Relations
7-5	Uitreiking Mamamini
16-5	Verhuur Anja Top

- 16-5** Bijeenkomst Wormenhotels Janneke Tops
- 31-5** Interview voor gebiedsmagazine
- 31-5** Wandelclub
- 6-6** Toentje gastspreker congres Eetbare stad Bremen
- 7-6** Toentje gastspreker congres Eetbare stad Bremen
- 9-6** Zintastisch Zintuigen festival
- 12-6** Rondleiding Kiwanis
- 17-6** SFYM bijeenkomst
- 21-6** Bezoek van Stichting Doen
- 22-6** Toentje uitje
- 25-6** Verhuur Gemeente Groningen
- 27-6** Oprichting korte ketenproefbedrijf
- 28-6** Rondleiding UMCG
- 6-7** Werkbezoek Voedseltuin Emmen
- 7-7** Verhuur Maaïke Scheffer
- 11-7** Verhuur RUG en rondleiding
- 19-7** Zomerafsluiting gezamenlijk diner Resto van Harte, Wij-Team en Toentje
- 1-8** Verhuur Academie Minerva
- 18-8** Bruiloft Volmer en Harma
- 24-8** Fotoshoot Culinaire Vakschool en Bie de Buuf
- 25-8** Bruiloft Stephan Meinders
- 29-8** Werkbezoek, rondleiding en lunch burgemeesters uit Ost Friesland
- 1-9** Lunch Coöperatieve wijkraad
- 1-9** Verhuur Manuel Soumahu
- 4-9** Netwerk bijeenkomst Voedsel Wilbert van der Kamp
- 7-9** Verhuur Bijstand Opmaat
- 8-9** Verhuur Rinske en Carmen
- 12-9** Ketenoverleg gebiedsteam, politie en Wij-team
- 13-9** Foodtruck Festival Humanitas
- 14-9** Verhuur Lars en Lobke
- 17-9** Verhuur Ivette Que
- 18-9** Rondleiding en lunch Van Hall Larenstein

- 19-9** Hopoogst voor Baxbier
- 21-9** KookWorkshop LaSanne
- 27-9** Verhuur bijstand Opmaat
- 29-9** Verhuur Nathalie van der Garde
- 4-10** Verhuur Nijestee
- 8-10** Lunch en rondleiding opleidingsweek gemeente Groningen
- 12-10** Klusdag Het Werk
- 14-10** Het Appelfeest
- 17-10** Toentje op Social Impact Day
- 19-10** Verhuur Bijstand Opmaat
- 29-10** Verhuur teambijeenkomst Wij-team
- 1-11** Global Goals bijeenkomst met Burgemeester den Oudsten
- 1-11** Afscheidsreceptie Anke van Duuren gemeente Groningen
- 6-11** Teambijeenkomst Distilleerderij Hooghoudt 130 jarig bestaan
- 6-11** Nominatie Groninger Ondernemers challenge 2018
- 10-11** Verhuur Marieke Satter
- 12-11** Start Scholenproject Siebe Jan Bouma en Borgman school
- 13-11** Werkbezoek gemeente Midden Groningen
- 14-11** Start Foodwaste restaurant Bie de Buuf op Struun met Culinaire Vakschool
- 16-11** Scholenproject Siebe Jan Bouma en Borgman school
- 19-11** Verhuur teambijeenkomst Wij-team
- 22-11** Verhuur Trots Saskia Mars
- 23-11** Verhuur Bijstand Opmaat
- 28-11** Ledenvergadering Impact Noord
- 1-12** Verhuur Carmen Woudenberg
- 1-12** Verhuur Phillip Cahrpit theater voorstelling
- 2-12** Verhuur Phillip Cahrpit theater voorstelling
- 10-12** Nieuwe Groning honing in de schappen
- 14-12** Kerstdiner Wij-team
- 15-12** Kerstdiner Bries
- 19-12** Kerstdiner Toentje

foto boven
Entree Bie de Buuf

fotoverslag
activiteiten 2018

foto
Bloeiend groen in de Paradijsvogelstraat

foto onder
Promo foto GOC 2018

fotoverslag
activiteiten 2018

foto
Wilde bloemenstrook naast Toentje

foto boven
Groning honing

foto onder
Groning in het schap bij de Kaaskop in de Zwanestraat

fotoverslag

activiteiten 2018

foto boven
De hoptuin in het voorjaar

foto onder
Vrijwilliger Melvin toont spierkracht tijdens de hopoogst

fotoverslag

activiteiten 2018

foto boven
Na het verwerken van de oogst komt de proost!

fotoverslag activiteiten 2018

foto boven
Buurtbuffet i.s.m. Bie de Buuf,
Wij-Team en Resto van Harte

foto onder
Samen zaaien, samen oogsten

fotoverslag activiteiten 2018

foto
Toentje's oogst arriveert bij de Stadse voedselbank, welkom in de armoede industrie...

fotoverslag

activiteiten 2018

fotoverslag

activiteiten 2018

foto
Eén van de prachtige resultaten van het BioCas project, organisch verven en printen met planten

foto

Vrijwilliger Arnold aan het wieden

PERSONEEL

Er zit nog steeds een stijgende lijn in het aantal deelnemers. Dit betreft reguliere vrijwilligers uit de buurt, studenten en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Een groot aantal van hen komt op eigen initiatief. Er is een groeiend aantal vrijwilligers dat wordt aangemeld om vanuit onze werkervaringsplaatsen en werkbegeleidingstrajecten door te stromen naar een passende plek op de arbeidsmarkt, opleiding etc. Bij Toentje worden deze mensen begeleid door onze projectleiders. De positieve waardering blijkt uit het toenemend aantal aanmeldingen en positieve evaluaties.

Vrijwilligers

Zonder vrijwilligers geen Toentje. In 2018 werkten rond de 35 vrijwilligers met verschillende achtergronden en drijfveren voor Toentje. Het mes snijdt aan twee kanten: de vrijwilligers leveren een grote bijdrage aan het dagelijks werk, en Toentje biedt respectvolle werkplekken waar geoefend kan worden met nieuwe vaardigheden, passend bij de persoonlijke behoefte. Voor de werkplekken geldt dat er geen (werk)druk is, waardoor er rust en vertrouwen is om persoonlijke uitdagingen aan te gaan. In 2018 is blijvend geïnvesteerd in vrijwilligersbeleid en sociale activering, een lijn die we gaan voortzetten in 2019 en 2020. Dit heeft als voordeel dat de organisatie op positieve wijze veel werk verzet door eigen kracht, netwerk en middelen in natura in te zetten. Naast de tenminste 27 vrijwilligers, waarvan op dit moment 4 participatiebanen.

Toentje 375 uur

Bie de Buuf 75 uur

Bestuur

Eind 2018 is ons bestuur uitgebreid met de komst van Christine van der Vorm. Christine is een ervaren sociaal ondernemer van onder andere jongerenbroedplaats Jimmy's. Christine zal haar kennis en ervaring vooral inzetten voor de transitie van een deel van de activiteiten van Stichting Toentje naar een sociale onderneming. Hiermee bestaat ons bestuur op dit moment uit 5 personen.

foto boven

Wieden in de grond, wieden in het hoofd

foto onder

Vrijwilliger Anna dieft de tomaten

♠ COMMUNICATIE

Omdat Toentje groeit, de organisatie zich steeds verder ontwikkelt, er steeds meer activiteiten plaatsvinden en ook andere doelgroepen in aanraking komen met Toentje worden marketing en communicatie steeds belangrijker. Wij hadden ons voorgenomen om in 2018 hiervoor een partner te gaan zoeken die ons hierin kan ondersteunen. Door alle drukke werkzaamheden in 2018 zijn we hier niet echt aan toegekomen. Voor 2019 staat dit opnieuw op het programma en hebben we hier ook wat extra budget voor gereserveerd.

Paul Rodenberg en Jos Meijers slaan de handen inéén bij restaurant 'Bie de buuf gaat op struun'. Foto: Akke Boonstra

'Struunen' naar het beste

'Bie de buuf gaat op struun' geeft voedsel een tweede leven. Bovendien is het restaurant een werkplaats voor leerlingen van de Culinaire Vakschool.

GRONINGEN

Voedsel dat linea recta naar de groencontainer gaat? Jos Meijers van Sociale onderneming Toentje en Paul Roden-

plaats, waar stichting Toentje restaurant Bie de Buuf runt. Dit concept wordt sinds kort iedere woensdagavond uitgebreid naar restaurant 'Bie de

we al meteen helemaal vol", zegt hij. De leerlingen van de Culinaire Vakschool lopen twee dagen per week stage in

vissen geef, lukt het je uiteindelijk wel. Als je dan ook nog een dag bij de visboer gaat werken, kun je het al helemaal. Daar word je zelfverze-

Investeren in gezondheid **GROENLINKS**

Bijna niets is belangrijker voor het welbevinden van mensen dan mee te doen in de samenleving. Liefst via werk. Dat zorgt voor financiële zelfstandigheid. Maar ook andere vormen van participatie zijn onontbeerlijk, zowel voor de mensen zelf als voor de maatschappij. Daarom zijn de experimenten in het sociale beleid met meer keuzevrijheid en maatwerk voor uitkeringsgerechtigden van groot belang.

Burgerinitiatieven dragen hier enorm aan bij. Zoals bijvoorbeeld Toentje Oosterpark, dat mensen bij elkaar brengt en een duurzaam platform biedt om armoede te verlichten door middel van activering, voedselproductie, educatie en gezondheidsbevordering.

Ook een goede leefomgeving heeft grote invloed op de gezondheid van Stadgers. Een gezonde stad is een veilige stad met schone lucht, schoon water, duurzame

den bekostigd, maar ook nieuwe fietsroutes en wijkvernieuwing.

De bestrijding van armoede verdient onverminderde inzet. Meer betaalbare en energiezuinige sociale huurwoningen helpen daarbij en zijn, naast de extra investeringen in duurzaamheid, energietransitie en klimaatadaptatie, ook nodig om Groningen in

SAMENWERKING

Toentje werkt samen met vele organisaties in de stad Groningen en daarbuiten. De samenwerkingsverbanden zijn soms incidenteel soms meer structureel van aard.

Organisatie	Belang
Stichting Toentje	Initiatiefnemer en projectontwikkelaar
Gemeente Groningen	Arbeidsplaatsen, werkervaringsplaatsen, wijkontwikkeling, bijdrage voedselvisie, armoedebeleid, Reframe voedselketentafel
Resto van Harte, Culinaire vakschool, Streekboer, Groninger middenstanders	Lokaal voedsel en eten
Korte Keten Proefbedrijf	
Carex	Wijkontwikkeling, leefbaarheid, stimulans ambacht
Stadse Voedselbank	Draagvlak creëren problematiek rond armoede en vergroten versaanbod
Baxbier	Realisatie sociaal Bier
Wij Oosterpark	Partner in wijkgerichte voedsel initiatieven, sociale ontmoetingsplek
Hanze Hogeschool	Partner in het BioCas project en kennis uitwisseling bio-based nutriënten
Vereniging Impact Noord	Samenwerkingsverband voor ondernemen met maatschappelijke impact

FINANCIËN

In 2018 hebben wij een subsidie van de Gemeente Groningen ontvangen voor de basisexploitatie van de tuinactiviteiten van Stichting Toentje. Hiermee dekken wij onder andere de personeelskosten van onze projectmanagers Jos Meijers en Margien en kunnen we onze basis als voedsel-tuin voor de Voedselbank goed borgen. Daarnaast hebben we een aantal bijdragen ontvangen van kleinere fondsen of verenigingen. Een ander belangrijk doel voor 2018 was het genereren van meer eigen inkomsten om de afhankelijkheid van subsidies te verminderen. Deze eigen inkomsten zijn in 2018 gestegen van €19.000,- naar €42.000,-. Alle inkomsten uit deze commerciële activiteiten worden weer geïnvesteerd in Toentje. In 2019 willen we deze groei verder doorzetten met als voornaamste doelen eerder genoemde afhankelijkheid te verlagen en, door meer mensen aan Toentje te verbinden, ons sociaal rendement te kunnen verhogen.

♠ BLIK OP DE TOEKOMST

Toentje

Met de groeiende druk op de vastgoedmarkt staat het Oosterpark en met name het deel van de wijk waar Toentje en Bie de Buuf zich bevinden onder spanning. Wij hanteren een assertieve houding en houden open dialoog met de gemeente om mee te denken en bewegen met deze ontwikkelingen. De realisatie van een onderkomen op de tuin is één van de oplossingen met oog op de herontwikkeling van ons huidige Hop plein waar ook onze verblijfscontainer staat. Het herbestemmen van het Bie de Buuf pand als duurzaam wijkbedrijf in de komende wijkontwikkeling, is onze andere prioriteit.

Bie de Buuf

In 2019 zal Bie de Buuf, naast haar commerciële activiteiten blijvend inzetten om dé locatie te zijn waar voedsel initiatieven uit de Oosterparkwijk en de stad hun plek vinden. Met de verschuiving van functies en locaties in de wijk het afgelopen jaar is Bie de Buuf in combinatie met de tuin de ideale locatie gebleken om voedseducatie en de lokale voedselketen in de wijk en stad verder vorm te geven. Inmiddels zijn er 5 dagen per week activiteiten bij Bie de Buuf. Drie avonden per week wordt er restaurant gehouden en 5 dagdelen per week maakt het Wij Team Oosterpark gebruik van onze locatie. Daarnaast wordt Bie de Buuf steeds vaker afgehuurd voor bijeenkomsten als vergaderingen, workshops, borrels etc. Wij werken hierin samen met partners als Resto van Harte en de Culinaire Vakschool Groningen.

BioCas Harkstede

Onze wens een commercieel Toentje te creëren in Harkstede bleek minder vruchtbaar dan gehoopt. De hoge werkdruk in onze kleine organisatie was één van de redenen het ontwikkelplan voor deze locatie te verkleinen. Besloten is ons partnerschap met het BioCas project voorrang te geven om onderzoekslocatie te blijven voor plantaardige pigmenten. De resultaten van 2018 geven goede hoop op nog meer prachtige producten in 2019.

Toentje in de provincie

We hebben in 2018 ingezet op een betere afstemming van de teeltplannen van Toentje en de andere voedseltuinen om zodoende het jaar rond een breed en evenwichtig pallet van verse groenten en kruiden aan de voedselbanken te leveren. Toentje adviseert steeds vaker voedsel initiatieven elders in het land.

Groning.

Ons honingmerk Groning is met het aantrekken van een tweede Stadsimker en hernieuwde huisstijl steviger in de markt gezet. Onze behoefte professioneler samen te werken vonden we in Geert van Eizinga, een ware bijen expert die ook bijenvolken beheert op het Suikerunieterrein. Naast de verkooppunten in de stad is Groning ook buiten de Stadsgrenzen te vinden.

Top Hop Yeah!

De hoptuin van Toentje

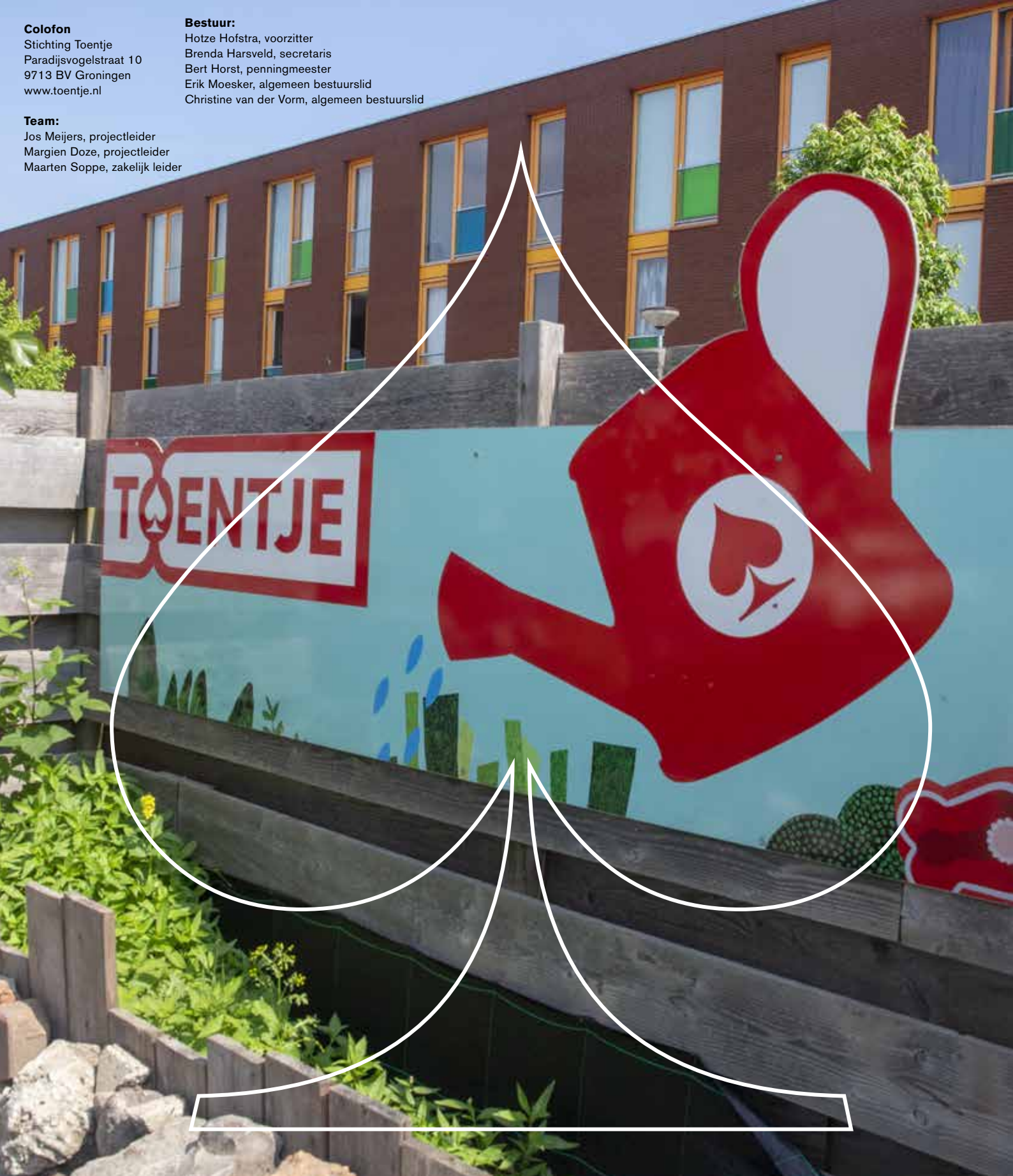
Inmiddels is het eerst sociale bier van Groningen een feit. Met enige vertraging is een eerste kleine oplage van het bier met groot succes in maart 2019 gelanceerd en gepresenteerd. Het is zo'n succes gebleken dat we met Bax Bierbrouwerij in oktober 2019 een tweede aanmerkelijk grotere oplage op de markt zullen brengen.

Colofon
Stichting Toentje
Paradijsgelstraat 10
9713 BV Groningen
www.toentje.nl

Team:
Jos Meijers, projectleider
Margien Doze, projectleider
Maarten Soppe, zakelijk leider

Bestuur:
Hotze Hofstra, voorzitter
Brenda Harsveld, secretaris
Bert Horst, penningmeester
Erik Moesker, algemeen bestuurslid
Christine van der Vorm, algemeen bestuurslid

BIJLAGE 1 FINANCIEEL OVERZICHT TOENTJE.NL

Toentje en Bie de Buuf komen mede tot stand door:

